

विद्या प्रसारक मंडळ, दारव्हा द्वारा संचालित

मुंगसाजी महाराज महाविद्यालय

दारव्हा जि. यवतमाळ

वसुंधरा

वार्षिकांक
२०२४-२०२५

Inspiration

Late Balasaheb Ghuikhedkar

Founder President
Vidya Prasarak Mandal Darwaha

Vishwas Alias Balasaheb Ghuikhedkar Was born on 10th Jan 1933, and died on 28th June 1997. It's our honour to give brief introduction of our founder president Hon'ble Balasaheb Ghuikhedkar. Balasaheb, as well as Known as the man of Co-Operative and political sector but its' not enough to say about him .

Balasaheb as a...

Successful man occupied presidential office for almost 40 Years. Also Director of World Co-operative alliance Geneva In first Term 1960 to 1980 and 1986 to 1994. .

He was given the responsibility of the President of National Co-Operative Alliance' Held in Tokyo (Japan) from 23rd to 30 th Oct. 1992. .

Once again he was nominated as a President of Maharashtra State Co-Op. Agriculture, Rural Bank, In 1993 he was nominated as a Representative Director of M.S. Co- op. Bank, Mumbai. .

He attended seminar from 7th to 10th September, 1993 of International Co-Op. Federation at Geneva (Switzerland) Balasaheb was independently elected as an MLA of Darwaha Constituency. .

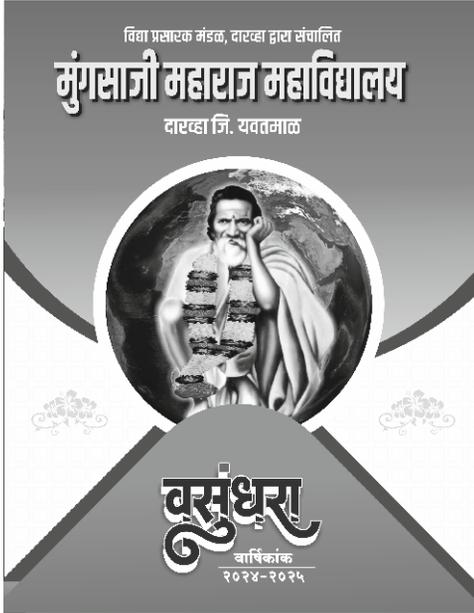
He Started Vidya Prasarak Mandal, Darwaha in 1971 as a educational Institution and under this he started Mungsaji Maharaj Mahavidhyalaya, Junior and senior college of Arts, commerce and science. Then it progresses and now we have Post Graduation courses in all subjects, of Arts, Commerce and Science faculties. Six research centres. MCVC, B.P.Ed., D.Ed., Nursing school in the same premises. .

Balasaheb as reporter, writer, poet, farmer, co-Operative person, political personality means he was a multidimensional man but we remember him as a guide and true human being. We pay tribute to this solomen personality. .

विद्या प्रसारक मंडळ, दारुढा द्वारा संचालित

मुंगसाजी महाराज महाविद्यालय

दारुढा जि. यवतमाळ

• प्रभारी प्राध्यापक/ संपादक मंडळ

डॉ. संतोष व्ही. चतुर
(कला शाखा व मराठी विभाग प्रमुख)
प्रा. यश पवार
प्रा.सौ. शारदा धोटे

• मुद्रक

निलेश प्रकाश दंतवार
श्री डिजिटल पुसद 9403333341

वसंधरा

वार्षिकांक
२०२४-२०२५

(या वार्षिकांकात प्रकाशित झालेल्या साहित्याशी व मतांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही)

वसुंधरा

वार्षिकांक
२०२४-२०२५

वसुंधरा

अं
त
रं
ग

● मनोगत :

अध्यक्ष, संपादकीय, प्राचार्य,
महाविद्यालयीन शिक्षक वृंद,
अभिनंदन,

● लेख

राष्ट्रीय सेवा योजना महाविद्यालयाचा आरसा,
मन परिवर्तन पाऊल अध्यात्माकडे, शिमला,
निरा आर्या, आमच्या पशुसंवर्धन व दुग्धतंत्रज्ञान
विभागातील दोन वर्षातील सुखद अनुभव,
My Book Review : " That Long Silence"

● कविता

एवढे लक्षात ठेवा, जीवन, बाबा तुमच्या डोळ्यांत
ओसंडणारी माया, आई बाबा, कृष्ण स्नेहाचा रंग,
जिवलग मित्र झाले परके, कष्टाळू आई, गरीबाचा
संसार, मैत्रीच नातं, मित्र कुणास म्हणावं, शिक्षक,
आई, बहुमोल शाळेतील आठवणी, क्रांतिज्योती
सावित्री, सावली, कुंठ राहतो कुणांस ठाकऊ
अजून पर्यंत घावला नाही, बाप, ताई, बाप
My Mother, Importance of
Education, Independence

● पुरक पान

- * सांस्कृतिक कार्यक्रम
- * जिल्हा स्तरीय व्यवसाय शिक्षण तंत्र प्रदर्शन
- * अनमोल क्षण * खेळीयाड * संशोधकीय

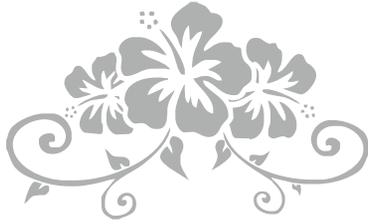
मनोगत

वसुंधरा

प्रिय विद्यार्थी मित्रांनो !

आपल्या महाविद्यालयातील सत्र २०२४ - २५ च्या 'वसुंधरा' वार्षिकांकास मनस्वी शुभेच्छा !

उदयोन्मुख साहित्यिकांच्या शब्दांच्या हुंकाराला त्यांच्या लेखन क्षमतेला, शब्दांना, विचारांना, कल्पकतेला श्रीमंत करण्याचे सामर्थ्य वसुंधरा वार्षिकांकास लाभो. साहित्य क्षेत्रातील या अनमोल कार्याने तुमच्या लेखणीला नेहमी दिशा मिळत राहो. जीवनातील प्रत्येक वळणावर तुम्ही अशीच प्रगती करावी आणि या महाविद्यालयाचे नाव उज्वल करावे ही सदिच्छा ! पुनश्च आपणास सर्वाना हार्दिक शुभेच्छा !

आपला
श्री. वसंत घुईरवेडकर

अध्यक्ष
विद्या प्रसारक मंडळ, दारव्हा

प्राचार्यांच्या प्रोत्साहनाने प्रेरित होऊन वसुंधरा वार्षिकांकाचे संपादन करताना आम्ही हर्षित होत आहोत. या वार्षिकांकामध्ये अंतर्मूख करणारी वैचारिकता आहे, खळाळून हसविणारा विनोद आहे. आणि तारुण्याला साजेशा प्रेमभावनेची लयलूट आहे. मुख्य म्हणजे हे सगळ साहित्य वऱ्हाडी कसदार मातीतून, खेड्यापाड्यातील अस्सल संस्कारातून विविध भाषा माध्यमातून आलेले आहे. आम्ही फारसा हस्तक्षेप न करता या तरुण मनांच्या भावभावनांना मुक्तपणे प्रवाहित होऊ दिले आहेत. त्यामुळे या अंकातील मतांशी आम्ही सहमत असूच असे नाही. वसुंधरा वार्षिकांकामधून लेखकाच्या भावनांना योग्य वाट मिळवी व वाचकांची रसिकता बहराला यावी एवढीच आमची अपेक्षा.

वसुंधरा वार्षिकांकाच्या निर्मितीत संस्थेच्या सचिव डॉ.सौ. संगीताताई घुईखेडकर व प्राचार्य डॉ. सुनिल चकवे यांचे बहुमोल सहकार्य लाभले. त्यामुळे संपादक मंडळ या सर्वांचे ऋणी आहे. यांच्या अनमोल मार्गदर्शनामुळेच आम्ही हा वार्षिकांक आपल्या हाती देण्यात यशस्वी ठरत आहोत.

वार्षिकांक प्रभारी प्राध्यापक/संपादक मंडळ

डॉ. संतोष व्ही. चतुर

प्रा. यश पवार

प्रा.सौ. शारदा धोटे

‘वसुंधरा’ हा महाविद्यालयीन वार्षिकांक शैक्षणिक सत्र २०२४-२५ मध्ये प्रकाशित करताना मला मनस्वी आनंद होत आहे. महाविद्यालयातील विविध विभागांच्या कर्तृत्वाचा प्रबोधनात्मक, सांस्कृतिक, क्रीडाविषयक कार्याचा थोडक्यात आढावा या वार्षिकांकाच्या निमित्त्याने वाचकांसमोर ठेवण्याचा हा आमचा प्रयत्न आहे.

आपणा सर्वांशी हितगूज करण्याची मिळालेली ही सुवर्ण संधी आहे. आयुष्यात येणारे प्रत्येक क्षण हा आपला आगळे वेगळे स्थान घेऊन प्रत्येकाच्या जीवनात पदार्पण करीत असतो आणि आपली छाप नकळतपणे पाडून जातो. अशाच काही विविध छटा साहित्याच्या रूपाने ‘वसुंधरा’ वार्षिकांकात पाहायला मिळाल्या यातील उमलते भावविश्व म्हणजे विद्यार्थ्यांचे अंतरंग आहे. वार्षिकांकाचे प्रभारी प्राध्यापक तथा संपादक मंडळ व माझे विद्यार्थी तसेच श्री डिजीटलचे संचालक यांच्या मेहनतीतून साकारलेले ‘वसुंधरा’ वार्षिकांक आपल्या हाती देताना मला अतिशय आनंद होत आहे.

प्राचार्य
डॉ. सुनिल चकवे

१) डॉ.सौ. संगीता व्ही. घुईखेडकर

सचिव वि.प्र.मं.दारव्हा)

एम.ए. (गृहअर्थशास्त्र) पीएच.डी.

२) प्राचार्य डॉ. सुनील भा. चकवे

एम.ए. (राज्यशास्त्र) एम.फिल, पीएच.डी.

३) डॉ. यादव एस. सोळंके

एम.एस्सी (गणित) बी.एड्. एम.फिल, पीएच.डी.

४) डॉ. प्रशांत डी. बागेश्वर

एम.एस्सी.(भैतिकशास्त्र) बी.एड्.एम.फिल, पीएच.डी.

५) डॉ. संतोष व्ही. चतुर

एम.ए. (मराठी, समाजशास्त्र, राज्यशास्त्र) पीएच.डी. बी.एड्,नेट

६) डॉ.कु. नाझिया ए. रशिदी

एम.एस्सी, (रसायन) पीएच.डी. बी.एड्., नेट, सेट, गेट

७) डॉ. शंकर एस सावंत

एम.ए. (अर्थशास्त्र, मराठी) पीचए.डी., डि.लिट.

८) प्रा. रवि के. बोरकर

एम.ए. (इंग्रजी) एम.फिल.

९) डॉ. खुशाल व्ही. ढवळे

एम.कॉम, एम.ए.(अर्थ),एम.फिल (वणिज्य) बी.एड्, पीएच.डी.

१०) डॉ. प्यारेलाल एच. भागवत

एम.एस्सी. (रसायनशास्त्र) एम.फिल, डी.बी.एम., पीएच.डी.

११) प्रा. सुनील ए. डंभारे

एम. पी. एड्., एम.फिल (नेट)

१२) डॉ. संदीप विठ्ठलराव भुरले

एम.ए.(इतिहास,मराठी), बी.एड्.सेट, पीएच.डी.

१३) डॉ. मनीष नरेशराव मोहरील

एम.कॉम. एम.फिल., पीएच.डी. पी.जी. डीप्लोमा इन. कॉम्यु.

१४) प्रा.कु. प्रियंका बसवेश्वर रुईकर

एम.ए. (इंग्रजी, राज्यशास्त्र) बी.एड्.,नेट

१५) डॉ. कु. अख्तरुन्निसा नुरमोहम्मद कुरेशी

एम.ए. (उर्दू,पार्शियन) जेआरएफ, नेट, पीएच.डी.

१६) डॉ. नितीन आर. भिंगारे

एम.ए.एम.फिल. (सामजशास्त्र) बी.एड्., नेट, सेट,पीएच.डी.

१७) डॉ. अमोल जी. वाकोडे

एम.लीब.नेट, पीएच.डी.

१८) प्रा.धनश्री कोठेकर

एम.एस्सी, (भैतिकशास्त्र) सेट, गेट

१९) प्रा.कु. नेहा माहुरकर

एम.एस्सी (रसायनशास्त्र) सेट

२०) डॉ.कु. फरहाना शेख

एम.ए. (उर्दू,इतिहास) बी.एड्., एम फिल, पीएच.डी.

● कनिष्ठ महाविद्यालय ●

१) डॉ.सौ. सुषमा एस. गावंडे (पर्यवेक्षक)

एम.कॉम, एम.ए (अर्थ, मराठी) बी.एड्, एम.फिल, पीएच.डी.

२) प्रा. यशवंत एच. पवार

एम.ए. (मराठी, समाज, राज्य, शिक्षण) बी.एड्, बी.पी.एड

३) प्रा.कु. वैशाली ए. कुमारे

एम.कॉम, एम. फिल. बी.एड, एम.ए. (अर्थशास्त्र)

४) प्रा.डॉ. जुगल धोटे

एम.ए. (राज्य,इतिहास,मराठी) बी.एड्., पीएच. डी.

५) प्रा.डॉ. रजनिकांत घुंगरराव

एम.ए. (इंग्रजी, अर्थशास्त्र) डि.एड. बी.एड

६) प्रा. केशव डहाणे

एम.ए. (अर्थशास्त्र) बी.एड, सेट, जी.डी.सी.ए.

७) प्रा. सचिन तावडे

एम.एस्सी (भौतिकशास्त्र) बी.एड.

८) प्रा.कु. सीमा ठाकरे

एम.एस्सी (गणित), बी.एड.

९) प्रा.सौ. शारदा धोटे

एम.ए. (इंग्रजी, मराठी) बी.एड.

१०) प्रा.सौ. निशा माटोडे

एम.एस्सी (रसायनशास्त्र), बी.एड.

११) प्रा. नितीन पिसे

एम.एस्सी (प्राणीशास्त्र), बी.एड.

● एच. एस. सी. व्ही.

१) उपप्राचार्य डॉ. सुनील पी. आखरे

बी. व्ही. एस्सी. अॅन्ड ए.एच

५) प्रा. अरविंद पी. मनवर

बी.एस्सी (कृषी)

● कार्यालयीन कर्मचारी

१) श्री. सुधिर एन. सोनोने

अधिक्षक

२) सौ. अश्विनी पी. शेळके

कनिष्ठ लिपिक

३) श्री. गजेंद्र बी. इरवे

ग्रंथालय लिपिक

४) श्री. अजय जी. ठाकरे

प्रयोग शाळा सहाय्यक

● प्रयोग शाळा परिचर

१) श्री. गजानन आर. मानतुटे

२) श्री. राजू बी. मनवर

३) श्री. नरेंद्र मडावी

● ग्रंथालय परिचर

१) श्री. मनीष पी. लांजेवार

२) श्री विनोद एस. इंगोले

● सेवक

१) श्री. सुनील एम. अगमे

२) श्री. सुरेश डी. पवार

३) श्री. संतोष आर. इंगळे

सेवा काळात
महाविद्यालयातील
भरीव योगदाना
बाबत...

कृतज्ञता

डॉ. विलास राऊत
प्राचार्य मुंगसाजी महाराज
महाविद्यालय या पदावरून सेवानिवृत्त

प्रा.डॉ. सुभाष जाधव

प्रा. जयकुमार शिरभाते

कु. संध्या सोपान म्हस्के

गणित या विषयामध्ये Analysis of Cosmological Models with
Mixture of Fluids in Modified Theories of Gravity यावर
प्रा.डॉ. यादव सोळंके यांच्या मार्गदर्शनाखाली आचार्य पदवी प्राप्त केल्याबद्दल

हार्दिक
अभिनंदन

कु. सारिका चरण राठोड

एम.ए. गृहअर्थशास्त्र या विषयात अमरावती
विद्यापीठातून द्वितीय मिरिट आल्याबद्दल

कु. अमोल आनंदराव राऊत

एम.ए. अर्थशास्त्र या विषयामध्ये
अमरावती विद्यापीठातून तिसरा मिरिट आल्याबद्दल

हार्दिक
अभिनंदन

कु. नंदकिशोर सुरेश इंगोले

एम.ए. अर्थशास्त्र या विषयामध्ये
अमरावती विद्यापीठातून आठवा मिरिट आल्याबद्दल

वसुंधरा

प्रा. डॉ. सौ. सुषमा गावंडे यांची

कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या पर्यवेक्षक पदावर
नियुक्ती झाल्याबद्दल

हार्दिक
अभिनंदन

प्रा. डॉ. शंकर सावंत

वेबीस्टोन आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ झिम्बाब्वे, आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ
नायजेरिया व द वर्ल्ड स्पोर्ट आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ इराण या
विद्यापिठांनी सामाजिक व संशोधनात्मक क्षेत्रात केलेल्या
कार्याबद्दल डि.ली.ट. ही सर्वोच्च मानद पदवी
प्रदान केल्याबद्दल

प्रा. डॉ. नितीन भिंगारे

आधुनिक भारतातील प्रश्न आणि आव्हाने
या पुस्तकाच्या प्रकाशनाबाबत

प्रा.डॉ. खुशाल ढवळे

संगणक कौशल्य भाग १
या पुस्तकाच्या प्रकाशनाबाबत

प्रा.डॉ. मनिष मोहरील

Economic System
या पुस्तकाच्या प्रकाशनाबाबत

प्रा. सुनिल डंभारे

करिअर कट्टा अंतर्गत उत्कृष्ट महाविद्यालयीन
तालुका समन्वयक म्हणून निवड झाल्याबद्दल

प्रा. यश पवार

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्माती व अभ्यासक्रम
संशोधन मंडळ (बालभारती) मराठी विषय
सदस्यपदी निवड झाल्याबद्दल

प्रा.डॉ. जुगल धोटे

शिक्षक क्षमता वृद्धी प्रकल्प अंतर्गत
जिल्हा प्रशिक्षक म्हणून निवड झाल्याबद्दल

एवढे लक्षात ठेवा

उंची न आपुली वाढते फारशी वाटून हेवा ।
श्रेय ज्याचे त्यास द्यावे एवढे लक्षात ठेवा ॥

ती पूर्वजांची थोरवी, त्या पूर्वजांना गौरवी ।
ती न कामी आपुल्या, एवढे लक्षात ठेवा ॥

जाणते जे सांगती, ते ऐकून घ्यावे सदा ।
मात्र तीही माणसे, एवढे लक्षात ठेवा ॥

चिंता जगी या सर्वथा, कोणा न येई टाळता ।
उद्योग चिंता घालवी, एवढे लक्षात ठेवा ॥

विश्वास ठेवावाच लागे, व्यवहार चाले त्यावरी ।
सीमा तयाला पाहिजे, एवढे लक्षात ठेवा ॥

दुपटीने देतसे जो, ज्ञान आपण घेतलेले ।
तो गुरुचे पांग फेडी, एवढे लक्षात ठेवा ॥

माणसाला शोभणारे, युद्ध एकच या जगी ।
त्याने स्वतःला जिंकणे, एवढे लक्षात ठेवा ॥

कु. पूनम बन्सीलाल पवार
एम.कॉम, भाग १

जीवन

जीवन हा एक प्रवास आहे.
चालत राहणे कर्तव्य आहे.

कधी आनंद तर कधी दुःख
हा उन सावलीचा खेळ आहे.

जीवन खूप सुंदर आहे.
जगता येण महत्वाचं आहे.

अडचणी सर्वानाच आहे.
मात करण महत्वाच आहे.

जीवन हे असचं असतं.
खूप काही करायचं असतं.
पण

मनातलं मनातचं राहून जातं
जीवन हे असच असत.

आयुष्य खूप धावपळीत जातं
शेवटी मात्र सगळचं आटवतं.

संसाराच्या मागे धावत धावत
शरीर आणि मन थकून जातं.

आई वडिलांच्या मायेत लहानपण
पण सहज निघून जातं.

जीवन हे असचं असतं.
खेळ जीवनाचा सुखा दुःखाचा

कु. धनश्री अंगदराव सोनोने
बी.एस.एसी. भाग १

बाबा तुमच्या डोळ्यांत ओसंडगारी माया

बाबा तुमच्या डोळ्यांत ओसंडगारी माया
तुमच्या ओठांवर हसरा चेहरा
तुम्ही आहात माझा आधार
तुम्ही आहात माझ्या आयुष्याचा पाया

बाबा तुमच्या प्रेमात एक जादू आहे
तुमच्या शरणात काळही थांबतो
तुम्ही रात्रंदिवस कष्ट करता आम्हाला आनंद देता

तुम्हाला पाहून जीवनात आशा फुलते
तुमच्या पावलांवर चालूतं मन शांत होते
तुमचं अस्तित्त्वचं आहे शौर्याचं प्रतीक
तुम्ही आहात आमच्या जीवनाचं मंदिर

बाबा तुमच्या आशीर्वादाने चांगली वाट मिळते
तुम्ही असताना कुठेही भीती वाटत नाही
तुमच्या चरणी मस्तक ठेवते मी
बाबा, तुमचे प्रेम आणि आशीर्वाद सदैव असो

कु. गायत्री विनोद भुते
बी.एस्सी. भाग २

आई बाबा

टोचू देत नाही ते कधी
काटा माझ्या पायाला

जपले त्यांनी मला
प्रत्येक क्षणाला

डोक्यावरचं छत आहे ते माझ्या
भीती नाही मला कोणत्याच संकटाची

वेळेची पर्वाही करत नाहीत ते
माझ्यासाठी स्वतःच्या जीवाची

मला कोणत्याच गोष्टीची कमी
भासू नये म्हणून अजूनही राबतात

आयुष्यात कितीही मोठं झालं तरी
गरज असते ती फक्त त्यांच्या आशीर्वादाची

तुझ्याही आधी सर्वस्व असतील
माझे आई बाबा हे सांगेल मी देवाला

कु. प्रतीक्षा निळकंठ गोमासे
एम.कॉम. भाग २

कृष्ण स्नेहाचा रंग

मनाच्या मंदिरी भक्तीचा गंध
कृष्ण नाचतो प्रेमाचा छंद
बासरीचे सूर मधुर गुंजतात
प्रेमाने सान्या जीवांना बांधतात

स्नेहाचा रंग त्याच्या नजरेत दिसतो,
जीवनाच्या वाटेवर तो नेहमी असतो,
न बोलता तो प्रत्येकाशी बोलतो,
आनंदाचा क्षण प्रत्येकाला मिळवून देतो,

तो सखा तो प्रिय तो जीवनाचा दीप,
प्रत्येक क्षणी करतो हृदयाला थेट स्पर्श,
त्याच्या गोड हसण्यात दडलेले गूढ,
दुःख हरवून आनंदाचा प्रवाह उधळतो

त्याच्या प्रेमात जीवनाची उकल होते,
अंतहीन बंध सजीव होतो,
कृष्णाची कृपा जिथे साठते,
तेथे निखळ प्रेम जन्म घेतो,

कु. कल्याणी किशोर करोडदेव
बी.एस्सी. भाग २

जिवलग मित्र झाले परके

एके काळी जिथे होती गप्पांची गोडी
मनात होता एकमेकांसाठी प्रेमाचा ओघ मोठा नदी
आठवतायत त्या गल्या, ते हसणे.खेळणे,
आणि त्याच क्षणांना आठवून मन हरखून गेले

दोन मनं एकत्र होती, स्वप्नांची सोबत,
सुख.दुःखाच्या वाटांवर चालायचं होतं हातात हात घालून
पण काळानं बदलले वारे,
अनोळखी चेहरा झाले जुने सवंगडी सारे

शब्द थांबले, संवाद गमावला,
नात्याचा धागा हळूहळू विरळ झाला
त्या वाटा आता सुन्या झाल्या,
जिथे कधी ओसंडत होतं हसू आणि गाण्यांची लय

एकमेकांना आता पाहतो दूरून,
परक्या नजरेने, जणू ओळख नाही अशा भासातून
पण हृदयात दडली, एक छोटीशी आशा,
की पुन्हा एकदा जोडेल त्या नात्यांच्या माळा सुवासिकशा

मनात कायम राहतील त्या आठवणी,
त्या काळाच्या मऊ सावल्या, त्या प्रेमळ संगती
जिवलग मित्रांचे परके होणे हे दुःख असले जरी,
पण नात्याची गोडी हृदयात कायम जपली।

ओम खोडनकार
बी.ए. भाग २

कष्टाळू आई

किती काम करतेस गं आई तू
तुला शिण नाही का गं येत

तुझ्या मदतीसाठी कोणी जीन नाही का गं येत
देवाने सगळी दुःख चिंता नैराश्य
तुझ्याचं पदरी ओतलयं,
ते मागण्यासाठी कोणी दीन नाही का
गं येत ॥ धृ ॥

माहित आहे आई मला ! सकाळी सूर्याला
उठवेपासून तर रात्री चंद्राला झोपेपर्यंत तू
किती राब.राब राबतेस,
तुझ्या पिलांचे दोन वेळेचे पोट भरावे
या आशेपाईच न गं आई तू उन्हा तान्हात
दिवसभर मर मर मरतेस,
हे सर्व करत असतांना तुझ्या पापणीला
पूर नाही का गं येत ॥१॥

सडा-सारवण, धुनी-भांडी स्वयंपाक अशी सर्व
लहान-मोठी कामे तू एकटीचं कशी काय गं करतेस
देवाने हात, पाय तर मला आणि सर्वांना सुद्धा दिलं,
पण अहोरात्र संपूर्ण आयुष्य तूच कष्ट
कशी काय गं वेचते

हे सारं पाहून दगडाच्या देवाला
जाग नाही का गं येत ॥२॥

एक काम करून तुझे पोट मात्र काही भरत नाही
कितीही करून तुझे काम मात्र काही सरत नाही
दमून.थकून तू दिवसा कधी विश्राम केला असे मला
एकही दिवस स्मरत नाही,
खरं म्हटलं तर, हे सर्व करण्यासाठी तुझ्या घड्याळात
वेळच उरत नाही,
तुला कधी तुझ्या कष्टमय आयुष्याची घृणा
का गं येत नाही ॥३॥

कु. अरविंद कडेल
१२ वी कला

गरीबाचा संसार

असा कसा हा संसार
गरिबांची थीगळ दिसती आरपार

गरिबाला ठाई ठाई शब्दांचा मार
श्रीमंतांचा मात्र तोराच फार

सदैव त्यांच्या डोई आसवांची धार
श्रीमंतांना मात्र फिरायला कार

गरीबी हा त्यांचा रोग
कधी फिटेल त्यांच्या मागचा हा भोग
चांगले दिवस येण्यासाठी सदा करतात ते कष्ट अमोघ
तरीही कधीही येईना त्यांचा चांगला योग

असाकसा हा संसार
गरिबांची थीगळ दिसती आरपार

पै.पै जमवण्यासाठी करतात ते कष्ट फार
कसा मिळेल त्यांच्या जीवाला आधार

एवढे सगळे कष्ट करून थकतात त्यांचे बाहू तरी
म्हणतात बळकट माझे बाहू, चटणी भाकर खाऊ
आणि आनंदात राहू

एवढे कष्ट सहन करूनही त्यांची सहनशक्ती महान
गरिबीतही ते गहाण ठेवत नाही स्वतःचा स्वाभिमान
गरिबिन बहिणीचा आधार असतात भाऊ
परंतु बहिणीची बिकट परिस्थिती पाहून तेही मागे
सारतात बाहू

असाकसा हा संसार
गरिबांची थीगळ दिसती आरपार

लहानपणी ताई ताई म्हणणारे एकाच
आईच्या उदरातून जन्माला येतात
मोठेपणी पैसा व ईस्टेटीपाई सारं काही विसरतात

भाऊ बहिणीला ओळखत नाही भाऊ बहिणीचे अनमोल
नाते त्याला काही कळत नाही
मग मात्र नातं तुटलं की व आपली माणसे दुरावली की
पश्चातापाचा ठेचा खातात

बेताच्या परिस्थितीत नातेवाईकांना हिऱ्याची किंमत कळत
हिरा अखेर स्वतः च्या कठोर प्रयत्नांनी स्वतः चमकतो
परिस्थितीत आमूलाग्र बदल घडवून आणतो
सर्वांचा आधार बनतो, हिऱ्याला मुकलेले
ते ठाई ठाई रडतात

असा कसा हा संसार
गरिबांची थीगळ दिसती आरपार गरिबांची
थीगळ दिसती आरपार....

कु. पूजा संजय खंडार
बी.ए. भाग ३

मैत्रीच नातं

पहिलं नातं होतं गोडसर
आठवणीनी सारं आभाळ भरलं
आज मात्र विसरलं गेलं
हित गुज भूतकाळात दडून राहिलं

मित्र म्हणणारी काळजापासून
आज बघतोय त आहेत ती परक्या नजरेनं
एकेकाळी हक्काचं नातं
आज फक्त औपचारिकतेत हरवलं

रात्रभर गप्पांच्या ओघात
बोलायचो आपण काळजाच्या जवळून
आज मात्र ती उगाच आठवते
संकटात सुद्धा न करणारी फोन

मनाला वेदना ताहेत
पण तक्रारीला जागा नाही
तिच्या जगात आपलं अस्तित्व
आता फक्त छायेसारखं वाटतंय

विसरून गेलीस का? आठवणी
तुला सोबत घेऊन जगणाऱ्या त्या क्षणी
माझं तुझ्यावर असणारं प्रेम
आज वेडसर वाटू लागलं

मैत्रीचं नातं म्हणावं
की फक्त शब्दांचा खेळ
जीव लावलेला तिला
आज मात्र वाटतो भूतकाळाच वेड

तुला बोलवावं जवळ करावं
पुन्हा एकदा त्या दिवसांत न्यावं
पण मनात भीती आहे
कदाचित ती हसून टालेळ सगळं

मैत्रीमध्ये गोडवा हवा
औपचारिकता नाही
मैत्रीच्या नात्याच्या आठवणीस
तुझं स्थान हरवू घायचं नाही

आता नातं आहे तुटलेलं
पण मन अजूनही जपून आहे
कदाचित एक दिवस परत येईलचं
तेव्हा मी हसून स्वागत करेल

जीवनाच्या या प्रवासात
मैत्रीचा सूर नवा लागो
जुनी सल झाकोळून
पुन्हा नव्याने नातं फुलू लागो

सार्थक विजय पवार
बी.एस्सी. भाग २

मित्र कुणास म्हणावं

ज्याच्याजवळ मनातील भावना व्यक्त करताना
संकोच वाटत नाही खोटे बोलावे असे वाटत नाही
फसवावे वाटत नाही

पाप पुण्याची कबुली देण्यास मन कचरत नाही
ज्याला आपला पराक्रम कौतुकाने सांगावा असा वाटतो
ज्याच्याजवळ पराभवाचे शल्य उघडे करायला
कमीपणा वाटत नाही

ज्याच्या सुखदुःखाशी आपण एकरूप होऊ शकतो
तो खरा मित्र

मित्र ही जीवनातील अत्यावश्यक गरज आहे
मन निकोप राहण्यासाठी कर्तृत्वाला प्रोत्साहन
नेण्यासाठी मित्र हवाचं

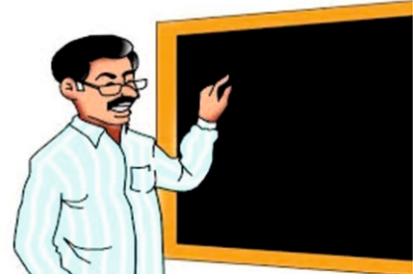
मैत्री हा असा दागिना आहे जो सगळीकडे दिसतो
पण जाणवत नाही

म्हणून अशी मैत्री करा की जी दिसली नाही तरी चालेल
तरीपण जाणवली पाहिजे

कु. प्रांजली नरेश भगत
१२ वी विज्ञान

शिक्षक

मातीच्या गोळ्याला
आकार दिला तुम्ही
या निस्तेज तान्याला
प्रकाश दिला तुम्ही

आयुष्याच्या कोऱ्या कागदी
सजली सुरेख नक्षी
पंखांना बळ दिले
इतिहास आहे साक्षी

गुरुजन देतात प्रकाश
छोट्या पक्षांमुळे सुंदर सजले आकाश
शिक्षक दाखवतात जीवनाचा मार्ग
त्यांच्याच चरणी आहे स्वर्ग

शिक्षण आहे मोलाचे
विषय किती प्रकारचे
कोणताही एक विषय शिकवणारे
जगण्यातून जीवन घडवणारे

कु. सात्वीक मुरलीधर डवले
१२ वी विज्ञान

आई

साथ तुझी हवी मला, शाळेत प्रथम जातांना
अ आई लिहिताना , आई आई बोलतांना

साथ तुझी हवी मला, जग डोळ्याने पाहतांना
नवे स्पर्श घेताना, डोंगर दर्या चढतांना

साथ तुझी हवी मला, हसता हसता रडतांना
डोळे गच्च मिटतांना , फुलपाखराशी खेळतांना

साथ तुझी हवी मला, आईसाठी झुरतांना
बाबांचा मार खातांना, तुझे डोळे बघतांना

साथ तुझी हवी मला, पुस्तकात शिरतांना
गणित सोडवतांना, आकड्यांशी खेळतांना

साथ तुझी हवी मला, सुख घेतांना
चित्रात रंग भरताना, स्वप्नात जगतांना
साथ तुझी हवी मला

कु. स्विटी इंगळे
११ वी विज्ञान

बहुमोल शाळेतील आठवणी

शाळेचे ते दिवस आठवले की
उगाच मोठं झाल्यासारखं वाटतंय
शाळा हेच आपल्या आयुष्यातील महत्वाचा भाग होता
हे शाळा सोडून गेल्यावर कळलं

शाळा या शब्दांने आयुष्याचं पुस्तक बनतं
आयुष्यातील सर्वात पहिलं ज्ञान हे शाळेतूनचं मिळतं
तेच ज्ञान शिक्षण आणि खुप काही देऊन जातंय
आपलं अख्खं आयुष्य शाळेतील शिक्षकांच्या मार्गदर्शन
आणि ज्ञानावर अवलंबुन असतंय

शाळा म्हणजे एक आनंद
शाळा म्हणजे एक क्षण खास
शाळेतील तो मित्र आपल्या आयुष्यभरासाठी खास
एक भाऊ बनून राहतो
आणि मैत्रिण ही प्रत्येक आठवणीतला खास बनून राहतो
शाळेत असतांना कधी एकदा कॉलेज लाईफ यावी असं
वाटायचं
पण खरी लाईफ तर शाळेमध्ये होती हे शाळा सोडून
गेल्यावर कळलं

जेव्हा पाहते मी वळून
ती शाळा तो फळा आणि मागच्या बाकावरची मजा
सारे तेव्हा डोळ्यातून समोर दिसू लागले
किती छान होते ते चिमुकले खेळ आपले
पण त्यावर धुके दाटू लागले

कॉलेजमध्ये भेटले ते मित्र
करतो आताही सगळीच मस्ती
पण शाळेमधल्या दोस्तीची गोष्ट ती न्यारी होती
गोष्टच ती न्यारी होती ...!

कु. दिव्या हरिष चौधरी
१२ वी विज्ञान

क्रांतिज्योती सावित्री

नव्हता अधिकार स्त्री शिक्षणाचा त्या काळी
हीच होती तेव्हा महिलांची जीवनसाखळी ।

क ख ग घ मुळाक्षरे गिरवूनी शिकविले
तिला महात्मा फुलेंनी
गोडी लागली जिवास तिच्या शिक्षणाची
कधीमधी पुस्तकं वाचण्याची ॥

जागली ओढ त्यांच्यामध्ये समाजकल्याणाची
धन्य ती सावित्री पत्नी ती महात्मा फुलेंची ॥

व्हावे साऱ्या मुलींनी शिक्षित विचार आला
असा त्यांच्या मनात
उघडली मुलींची पहिली शाळा पुण्यातल्या त्या भिडेवाड्यात ॥

निघायची मुलींना शिकवण्यास
ती घराबाहेर पाऊले टाकूनी
अज्ञानी लोक मारे तिला दगडं शेण फेकूनी ।

डगमगली ना ती कधीही दगड शेण गोटे सोसूनी
साथ ऐसी धैर्यवान ज्योतिबांची सारे झेलले
मिळून त्या दोघांनी!

हळूहळू पाठवू लागले शिकण्यास मुलींना सारे
तिच्यामुळेच जागृत झाले अज्ञानी लोक सारे ॥

सतीप्रथा बालविवाह ऐशा रुढी परंपरा मोडिल्या त्यांनी साऱ्या
म्हणूनच देशातील स्त्रिया त्यापासून मुक्त झाल्या साऱ्या ॥

खुले केले दरवाजे आम्हांस त्या शिक्षणाच्या भवनाचे
थोर उपकार आम्हांवर त्या महान माऊलीचे अन पित्याचे ॥

महान अशी क्रांती घडविलीस तू
म्हणूनच तर क्रांतिज्योती सावित्री ठरलीस तू !

कु. रश्मी प्रभाकर निचळे

११ वी विज्ञान

सावली

सावली म्हणजे आपली खरी मैत्रीण
जगात कुठला क्षण वाईट येऊ शकतो
आणि त्या वाईट प्रसंगात कुणी आपल्या
सोबतीला देखील नसू शकतो
परंतु आपली सावली प्रत्येक वाईट प्रसंगात
आपल्या सोबतीला असणारच

सावली म्हणजे प्रत्येक क्षणाला आपल्या
सोबत राहणारी
प्रत्येक वाटेवर सोबत चालणारी
आपण जिथे जाणार तिथे मागे मागे
राहणारी म्हणजे सावली

सावली जशी झाडाची सावली
आपल्याला थंडावा आणि माया देते
तशीच आपली सावली देखील
आपल्याला आधार आणि साथ देते

सावली सोबत आपल नातं किती घट्ट
जुळलेलं असतं ना अगदी एका
मुलांच आणि आईचं जणू
जस प्रेमाचं मायेचं आणि नेहमी
आपल्या सोबत राहणारी म्हणजे सावली

आयुष्याच्या प्रत्येक वळणावर साथ
देणारी म्हणजे सावली

कु. अंकिता गणेश उघडे

१२ वी विज्ञान

कुठं राहतो कुणांस ठाऊक अजून पर्यंत घावला नाही

किती पुजला देव तरी, देव अजून पावला नाही...
कुठे राहतो कुणास ठाऊक
अजून पर्यंत घावला नाही ॥१॥

मंदिरासमोर लुटली इज्जत हा बघत बसला पोरीला,
रक्षण करतो मनाला अन स्वतःच गेला चोरीला,
हातात असून धारदार शस्त्र, कधी चोरामागे धावला नाही..
कुठं राहतो कुणास ठाऊक
अजून पर्यंत घावला नाही ॥१॥

सगळं काही तोच देतो, तोच पुरवतो सगळ्याची हौस
शेतकरी बघतो आभाळाकडं, मग कुठे गेला पाऊस...
खूप केलं हरी हरी तरी, मुखात कधी मावला नाही...
कुठं राहतो कुणास ठाऊक,
अजून पर्यंत घावला नाही ॥२॥

कधी स्वतः राहून उपाशी, भूक त्याची भागवली...
हा म्हणे नैवेद्यावर थोडी साखर का नाही मागवली...
आहार त्याचा वाढत गेला, कधी एका बकऱ्यावर भागला
नाही... कुठं राहतो कुणांस ठाऊक
अजून पर्यंत घावला नाही. ॥३॥

आंघोळ करतो दुधाने,
जणू सगळ्यात गाई त्याच्या बापाच्या...
तूच घागरी भरतो म्हणे, पुण्य आणि पापाच्या ॥१॥
पाप पुण्याचा हिशोब कधीए त्यानं दावला नाही...
कुठं राहतो कुणांस ठाऊक अजून पर्यंत घावला ॥४॥

अंकित निचळे
बी.ए.भाग २

राष्ट्रीय सेवा योजना महाविद्यालयचा आरसा

राष्ट्रीय सेवा योजना महाविद्यालयचा आरसा राष्ट्रीय सेवा योजना रू भारत सरकारच्या शिक्षण मंत्रालयाने १९६९.७० मध्ये सुरु केलेली एक योजना सुरुवातीस ही योजना सक्तीच्या राष्ट्रीय छात्रसेना योजनेचा पाया म्हणून सुरु झाली राष्ट्रीय छात्रसेना दलात न जाणाऱ्या महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांने राष्ट्रीय सेवा योजनेत भाग घ्यावाए अशी अपेक्षा होती पुढे या योजनेतील फार मोठी आर्थिक जबाबदारी ध्यानात घेऊन प्रत्येक राज्यातील काही निवडक महाविद्यालयांपुरतीच ही योजना लागू करण्यात आली राष्ट्रीय सेवा योजनेचे मुख्य उद्दिष्ट महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्रीय तत्वाची जाणीव निर्माण करून त्यांना सामाजिक कार्याचा सराव करण्यास वाव देणे हे आहेण महाविद्यालयाचा परिसर स्वच्छ करणे क्रीडांगणे तयार करणे ग्रामीण विभागातील रस्ते बांधणे प्रौढ शिक्षण गलिच्छ वस्त्यांची सफाई प्रथमोपचार नागरी संरक्षण कार्यक्रमांचा योजनेत समावेश आहेण १९७६.७७ पासून ग्रामीण विभागाची सुधारणा, तसेच आर्थिक व सामाजिक दृष्ट्या कमजोर असलेल्या लोकांच्या विकासाची कामे यांवर भर देण्यात आलाण या दृष्टीने ग्रामीण भागातील परिसराची सुधारणा व आरोग्य तथा कुटुंबनियोजन हे कार्यक्रम हाती घेण्यात आले त्याचप्रमाणे उत्पादनविषयक कार्यक्रम आणीबाणी, प्रौढ शिक्षण, मनोरंजन, बालकांसाठी उपक्रम कामेही सुरु करण्यात आली १९८५ च्या वर्षामध्ये या कार्यक्रमांना विशेष उजाळा देण्यात आला

प्रशिक दादाराव खाडे
बी.ए. व्दितीय वर्ष

बाप

बाप या शब्दातच भीती आहे
बाप घरात आला की घर एकदम शांत
बाप रागवला की तो वाईट असतो
बापाने काही करू नाही दिले तर तो वाईट असतो
धाकामुळे तर प्रत्येक बापच वाईट असतो
नाही रे तो बाप वाईट नसतो

मी आई वर प्रेम करतो आई साठी कविता लिहितो
आई साठी निबंध लिहितो का बाप एवढा वाईट असतो
नाही रे तो बाप वाईट नसतो

आठवते जेवण बनवणारी आई
पण त्या जेवणाची तैयारी मात्र बापच करत असतो
आठवते शाळेत पाठवणारी आई
पण त्या शाळेची फी जमा करणारा बापच असतो

आईच्या डोळ्यात प्रेम दिसते बापाच्या डोळ्यात प्रेम नाही
दिसत

आईला प्रेम दाखवता येते बापाला प्रेम दाखवता येत नाही
आई हसवुन प्रेम करते बाप रागावुन प्रेम करतो
मग का तो बाप वाईट असतो
नाही रे तो बाप वाईट नसतो

कु. अनुष्का डाखोरे

११ वी विज्ञान

ताई

ताई ताई हा शब्दच जगा वेगळा आहे.
तिच्यासारख प्रेमळ आणि समंजस कोणीच नाही.
कुणी विचारलं काळीज कस असावं तर ताई सारखं
अतिशय निर्मळ सुस्वच्छ आणि निस्वार्थ
ताई म्हणजे अशी व्यक्ती जिथे सर्व गोष्टींच निवारण असत.
ताई म्हणजे ही एक प्रकारे आपली आईच असते.
ताई म्हणजे ना खूप भावनिक व्यक्ती असते.
कारण असं असत ना प्रेम केल्यास तिच्यासारख प्रेमळ
कोणी नाही आणि
राग केल्यास तिच्यासारख वाईट कोणी नाही
अशी विचित्र व्यक्ती म्हणजे ही ताईच असते.
ताई सारखं प्रेम कुठंच मिळत नाही
अगदी आई जवळ सुद्धा ताई म्हणजे ती ताईच असते.
आई बाबानंतर प्रेम देणारी ही ताईच असते.
दोन बहिणीच नातं किती सुंदर असत
त्यांच प्रेम हे अतूट असत.
ताई कितीही दूर असती तरीही जवळ
असण्याची आस असते.
तीच प्रेम अनुभवण्यासाठी हृदय भरून येत
ताई म्हणजे ही ताईच असते तिच्याकडे
जणू प्रेमाच सागरच मिळत.

कु. अंकिता गणेश उघडे

१२ वी विज्ञान

मन परिवर्तन पाऊल अध्यात्माकडे

विज्ञानवादी दृष्टीकोन सामोरे ठेवून त्या वाटेने प्रवास करणाऱ्या आपण आणि आपल्यासारख्या बहुतेक वैज्ञानिकांना अध्यात्म हा भाग नवलाईचाच वाटत असणारं विशेष म्हणजे तसे वाटणे सुद्धा यथायोग्यच कारण सद्यस्थितीत मार्गस्थ होत चाललेला सर्व तरुण वर्ग आणि सोबतच त्यांचा विचारप्रवाह हा विज्ञानाला साध्य ठरवण्यात अग्रेसर असून प्रत्येक घटक हा सिद्धतेचा शोध घेत आहे या शोधाशोध मोहिमेंतर्गत बऱ्याच चर्चा ह्या खूप बारकाईने होतांना दिसून पडत आहेत सोबतच नवीन प्रवाह जो खूप काही अशक्यप्राय गोष्टींच्या नादी लागून असल्याचे जाणवत आहे.

जेव्हा ही चर्चा माझ्यापर्यंत येऊन थांबते तेव्हा मी याला कोणत्या विचार प्रवाहात सामील करतो व त्याबद्दल कशाप्रकारे व्यक्त होतो यावर माझा विज्ञान वाद किंवा मला झालेली विज्ञानाची अनुभूती ही स्पष्ट होते. प्रत्यक्षात प्रयोगात्मक प्रक्रियेद्वारे विज्ञान समजणे हे मात्र खूपच भाग्याचे याव्यतिरिक्त विज्ञानाला पुन्हा एकदा समजून घेण्याकरिता मी एका नवीन बाजूची मदत घेऊ इच्छितो ती म्हणजे अध्यात्म सुरुवातीला गणपती बाप्पा गावात येत आहे हे कळल्यावर सर्व गाव एकत्र येऊन फक्त बाप्पा येतोय बाप्पा येतोय या नामोच्चाराने आपला आनंद व्यक्त करीत असे मात्र सुखाच्या भरात आपण आपली जबाबदारी न विसरता स्वच्छता राखणे हे आपले प्राथमिक उद्देश असले पाहिजे. आजही रोज सकाळी नित्यनेमाने उठून सर्वप्रथम अंधोळ अन नंतर मंत्रजाप करणे अशाप्रकारच्या कितीतरी गोष्टी मनपूर्वक पाळल्या जात आहेत. आईच्या शिकवणी वरून रोज सर्व वडीलधाऱ्यांचे चरण स्पर्श करून नमस्कार करणे रोजनिशी उठलेल्या तासिकेप्रमाणे वेळापत्रकाच्या आधारे तीच पुस्तके स्वतः दप्तरात टाकून

वेळेवर प्रार्थनेला हजर राहणे तासिका सुरू झाली की संपूर्णतः मन एकाग्र करून ज्ञानग्रहण करणे मधोमध मिळणाऱ्या अल्पसूटीत थोडीफार मस्ती करणे. हे नेहमीचेच सायंकाळी सुटीच्या अगोदर प्रार्थनेला बसणे घरी येताच पहिल्यांदा खेळायला जाणे रात्री बऱ्याच वेळेपर्यंत खेळून झाल्यावर हात पायाला पाणि शिंपडून जेवणाकडे मोर्चा वळविणे. कधी कधी तर रात्रीचे आठ सुद्धा वाजून जायचे मग काय याबद्दल मारही तितकाच पडायचा आपली गुरुमाऊली म्हणजे आपली आई तिच्या समोर मांडी घालून बसणे व त्यादिवशी शिकविलेला संपूर्ण भाग नजरेखालून घालने दिलेली सगळी स्वाध्याये त्याचवेळी पूर्णत्वास नेणे पाठांतराचा भाग शेवटी संपवून व सगळा राग द्वेष बाजूला सारून अगदी हळूच अलगदपणे परत एकदा आईच्या कुशीत दोघे भाऊ एकाच बाजेवर बिलगून जायचे मात्र आज हा प्रवास खूप आठवतो आहेण का बरे मनाने असे केले असावे घब वेळेच्या मागणीत प्रत्येकालाच काही त्यागात्मक भूमिका घेऊन आपापले महत्त्वाचे कार्य हे प्रथम दर्शनी ठेवून पार पाडावेच लागतेण मनाने मनाचं ममत्व मारून मार्गक्रमणाचं मार्ग महत्तमपणे मांडून माझ्या मानाचा मापदंड मला मिळवून दिलं हे परिवर्तन गरजेचे आहे की नाही याबद्दल मला अजून समजून घ्यायचे आहे

शिमला

दिवाळीचा तो सण आणि ताईची दिवाळी होती आम्ही सर्व एकाच ठिकाणी गप्पा मारीत होतो मी माझ्या ताई भाऊजी दादा आई.बाबा व बच्चा पार्टी नकळतच आमचा प्रवासाचा विषय निघाला आणि आमचे प्रवासाची तारीख फिक्स झाली उन्हाळ्याचे ते दिवस आणि तापमान चाळीशी गाठत होतं अतिशय गर्मीचे ते दिवस मार्च महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात आमच्या प्रवासाला कुटुंबासह सुरुवात घरच्याच वोल्हा आणि स्कॉपियो अशा दोन गाड्यांनी झाली होती, सायंकाळच्या थंड अशा वातावरणात आम्ही शिमला जाण्यास निघालो व रस्त्याने गप्पागोष्टी करीत पहाटे. पहाटे पाचच्या सुमारास आम्ही शिमला पोहोचलो जिजूंची एका दिवसाची सुट्टी असल्याने आम्हाला नेमके कुठले पॉईंट फिरावे कन्फर्म समजत नव्हतं शेवटी रिज पॉइंट फिरणे हे फिक्स झालंणब सकाळचा तो क्षण आणि साडेपाचला आम्ही रिज पॉईंटला पोहोचलो तेव्हा सूर्य अलगद वृक्षांच्या मधून तेजस्वी असा प्रकाश टाकीत अल्पशा आकारात उगवत होतो हा पॉईंट उंच अशा पर्वतावर वसलेला आहे.

देवपूजा दानधर्म नित्यनियम भजन कीर्तन वारीयात्रा मंत्रजाप यासारख्या बऱ्याच गोष्टी लहानपणापासून अगदी जवळून बघितल्या आहेत, आज जरी एका ठराविक काळासाठी मी या गोष्टी पासून दूर गेलो असणार मात्र तरीसुद्धा या सर्वांचा प्रभाव कायम माझ्यावर आहे फक्त फरक इतकाच की सुरुवातीला अगदी शांतिप्रिय बाजूने मताची देवाण.घेवाण व्हायची मात्र आता बाजूही बदलली आहे आणि माझे मन सुद्धा प्रवाह तोच आणि उद्देश तोच आहे थोडक्यात सांगायचे झाल्यास माझी वाटचाल ही विष्णू स्वरूपाकडून महिस्वरूपाकडे सुरु झाली आहे.

असो जे काही होत आहे त्यामधून सुखद बातमीच कानी पडत आहेत प्रत्येक वेळ ही नवी.उमेद घेऊन येत असते आपण नेहमी म्हणत असतो की बदल का बरे होणे महत्त्वाचे घब तर योग्याच्या सफलतादर्शक विजयप्राप्तीसाठी या सर्व कारणांमुळे मी अचानक एकाच मार्गाकडे जाणाऱ्या दोन्ही वाटांवर पाऊले टाकत राहिलो.

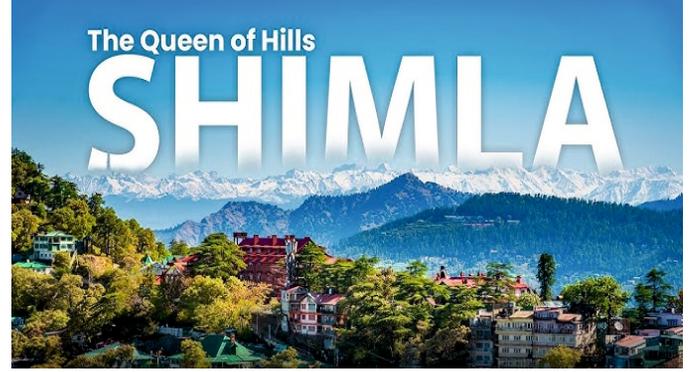
दिवसेंदिवस नवनवीन विचारांच्या अनेकानेक संकल्पना साध्य करण्यासाठी खूप धडपड चालली आहे आशावाद आपली जागा भक्कम करत आहे निराशेला तर कुठेच जागा नाही अगदी विचारपूर्वक कार्य करण्याच्या पद्धतीत सुद्धा खूप मोठा बदल झाला आहे लगेच निर्णय घेऊन उत्तर देण्यात कुठलाही विलंब होत नाही किंवा त्याबद्दल कुठलीही संकल्पना मनामध्ये तेवून राहत नाही जे काही करायचे ते आत्ताच अन लगेच फक्त या एकाच भूमिकेत मी स्वतःला बघत आहे दिवसेंदिवस येणाऱ्या शतपावली संधी हळूच स्पर्श करून जात असताना मात्र थोडे वैचारिक व्हावं लागतं अंतरात्म्याला हाक द्यावी लागते

रोशन जाधव

एम.एस्सी. भाग २

या पर्वतातून वाहनांसाठी मोठमोठी रस्ते आहेत या ठिकाणी पर्यटक वर्षभर फिरण्यास येत असतात वर्षभर अनुकूल असणारा हा रिज पॉइंट जागतिक एकमेव असा पॉइंट आहे ह्या पॉइंटला जगातून बरेचसे पर्यटक फिरण्यास येतात ह्या पॉइंटला फिरण्यास सुद्धा व्यवस्था केलेली आहे बहुतांश पर्यटक या ठिकाणी पाच फिरताना दिसतात.

घनदाट वृक्ष आणि पक्षांचा चिव चिवाट सोबतच पर्यटकांचे अकल्पनीय गर्दी पाहून मन गदगदुन जाते आम्ही सर्वांनी ह्या पॉइंटला फिरायला सुरुवात केली आम्ही जवळपास दोन तास पायीज फिरलो त्यानंतर त्या ठिकाणचे फेमस सॅडविचेस, थोडेफार स्नॅक्स आणि कॉफीची टेस्ट केली अर्धा तास विश्रांती नंतर परत फिरण्यास निघालो हा पॉइंट उंच ठिकाणावर असल्याने खालील परिसर हे अतिशय सुंदर दिसत होतं, बऱ्याच वृक्षांना रंगीबिरंगी दोऱ्या बांधून होत्या, काही पर्यटक त्या दोऱ्याच्या साह्याने झोके घेत होते आणि मीही झोके घेण्यास सुरुवात केली, इतका आनंद होतो की, गगनात मावेना इतकेच बाग बगीचांचा ते सुंदर दृश्य पाहून मनाला आनंद होत होता ताई जिजूनी सुद्धा झोक्यांचा भरपूर आनंद घेतला हा पॉइंट फोटो शूटिंग साठी सुद्धा अग्रेसर मानल्या जाते अतिशय मनमोहक असणारा हा रीज पॉइंट लहान मुलांच्या खेळण्यासाठी सुद्धा जगप्रसिद्ध आहे रिज पॉइंट हा माझ्या प्रवासातील सर्वोत्तम असा प्रवास ठिकाण आहे. जीजूची एका दिवसाची सुट्टी असल्याने आमचा प्रवास आटोक्यात येत होतं आणि शेवटी आमचा प्रवास इथेच थांबला आम्ही सर्वांनी

शिमल्याची भेट ज्या ठिकाणी शांतता एकांत मिळेल असा रिज पॉइंट प्रवास केला

शिमला हिमाचल राजधानी म्हटल्या जाते खरोखर माझा हा प्रवास आनंदमय व सुखमय झालाण या प्रवास वर्णनाबद्दल अखेर मन असं म्हणावेसे वाटते की कधी येशील मनमोहना पाहण्या शिमला पुन्हा हा प्रवास माझा आणि माझ्या कुटुंबाचा रहस्यमय प्रवास होता आहे आणि राहिल माझ्या प्रियजनांनो मी स्वतः शिमला भेट घेऊन आले आपणही शिमलयाला अवश्य भेट द्याल अशी अपेक्षा बाळगते.

कु. सारीका देवराव चव्हाण
एम.ए.भाग १ (मराठी)

निरा आर्या

राणी आर्या ह्या आझाद हिंद फौजेतील राणी झासी रेजीमेंटच्या शिपाई होत्या आणि ब्रिटिश सरकारने त्यांचावर हेर असल्याचा आरोप केला होता त्यांचा जन्म ५ मार्च १९०२ रोजी उत्तर प्रदेशातील बागपत येथे झाला लहानपणापासून निरा आर्या राष्ट्रीय स्वातंत्र्य लढ्यात जाण्याचा रस होता ह्या १९०२ ते १९९८ ही आजाद हिंद फौजेतील राणी झाशी रेजिमेंटची एक शिपाई होती जिच्यावर ब्रिटिश सरकारने हेर असल्याचा आरोप लावला त्यांना नागीनी म्हणूनही ओळखले जात त्यांचे भाऊ वसंत कुमार हेही आजाद हिंद फौजेत होते. नीरा नागीनी आणि त्यांच्या भाऊ यांच्या जीवनावर अनेक लोक गायकांनी काव्यसंग्रह आणि भजेनी लिहिली आहेत त्यांच्या जीवनावर एक महाकाव्य आहे त्याएक महान देशभक्त, धैर्यवान आणि स्वाभिमानी स्त्री होत्या ज्यांना अभिमानाने आणि गौरव स्मरण केले जाते.

त्यांच्या जीवनातील अत्यंत दुर्दैवी घटना जेव्हा त्यांना कलकत्ता तुरुंगात टाकण्यात आले ही घटना तेव्हाची बारा वाजताच्या सुमारास मधली आहे एक गार्ड दोन बँकेत घेऊन आला आणि एकही शब्द न बोलता त्यांच्यावर फेकून निघून गेला ब्लॅकट पडणे आणि झोप न लागणे हे एकाच वेळी घडले मला वाटले त्यांच्याजवळ फक्त एकच गोष्ट उरली होती ती म्हणजे लोखंडी बंधनांची वेदना आणि भारत मातेपासून वेगळी होण्याचा विचार सूर्य उगवताच मी खिचडी घेतली आणि लोहारही आला त्याने हाताच्या साखळ्या कापताना थोडेसे चामडी कापले गेले ४० पायातल्या आडव्या साखळ्या कापताना त्याने फक्त दोन.तीन वेळा हातोड्याने पायाची हाडे तपासली किती मजबूत आहेत मी खिन्नपणे म्हणाली तू कोणता आंधळा आहे जो मला पायावर मारतो मी बंधनात मी तुझ्यासाठी काय करू शकतो मग त्यांच्यावर थुकले. स्त्रियांचा आदर करायला शिका तुरुंग अधिकारी त्याच्यासोबत होता तो म्हणाला तुम्हाला सोडतो तुमचे नेताजी कुठे आहेत

त सांगा ? तो म्हणाला ते विमान अपघातात मरण पावले. मी उत्त दिले सर्व जगाला माति आहे नेताजी जिवंत आहेत तुम्ही खोटे बोलत आहे. किती मरण पावले. जलन म्हणाला होय ते जिवंत आहेत. कुठे आहेत ? मी म्हणाली माझ्या हृदयापासून काढून जिवंत आहेत ते. मी हे सांगताच तुरुंग अधिकारी संतापला आणि म्हणाला आम्ही नेताजी तुमच्या हृदयापासून काढू टाकू आणि मग मग त्यांनी माझ्या मांडीवर हात ठेवला आणि स्कर्ट फाटला आणि मग लोहाराकडू बोटे दाखवले आणि नंतर फुलाच्या बागेत उगवलेली पाणी तोडण्याची ब्रेस्ट क्लिपर वर केले आणि माझे उजवे स्तन दाबून कापण्याचा प्रयत्न केला ? पण त्याला धार नव्हती पण स्तन दाबून राणी व्हिक्टोरीया चा आभार माना की ही आगीचे गरम केली गेली नाही जर ती आगीचे गरम केली असती तर तुमचे दोन्ही स्तन पूर्णपणे उघडले गेले असते. त्यांनी असे म्हटल्याप्रमाणे या कृत्याला खरे केले आणि काही काळानंतर त्याची मृत्यू २६ जुलै १९९८ मध्ये म्हातारपणात बिमारी मुळे उस्मानिया अस्पताल मध्ये झाली.

भारतातील पहिल्या गुप्ता च्या होत्या याच कारणाने त्यांना असह्य वेदना त्रास सहन कराव्या लागल्या त्यांनी स्वातंत्र्य लढ्यात खूप मोठे बलिदान दिले. त्यांना माझे शत शत शत नमनः

कु. पल्लवी प्रकाश राऊत

बी.ए.भाग - २

आमच्या पशुसंवर्धन व दुग्धतंत्रज्ञान विभागातील दोन वर्षातील सुखद अनुभव

भगवान मुंगसाजी माऊलीच्या नावाने दारव्हा नगरीत वसलेले स्व. बाळासाहेब घुईखेडकर शैक्षणिक परिसरा मधील मुंगसाजी महाराज महाविद्यालय दारव्हा यवतमाळ रोडवर निसर्गरम्य परिसरामध्ये आहे. येथून विद्यार्थ्यांनी शिक्षण घेऊन आपले जिवन सफल बनविले. याच महाविद्यालयात उच्च माध्यमिक व्यवसाय अभ्यासक्रमांतर्गत पशुसंवर्धन व दुग्धतंत्रज्ञान चा विद्यार्थी म्हणून अभ्यासक्रमाला प्रवेश घेतला. प्रवेश घेतेवेळी मला

डॉ. आखरे सर आणि श्री. मनवर सर यांचे मार्गदर्शन लाभले, वडिलां जवळ शेती असल्यामुळे शेतीला पुरक व्यवसाय म्हणून माझेही मन या अभ्यासक्रमाकडे वळले. मी व माझे वर्गमित्र आम्ही सरांचा परिचय करून घेऊन अभ्यासक्रमाचा श्री गणेशा सुरु केला. बघता-बघता दोन वर्ष कधी निधून गेलीत कळलेच नाही. आम्ही प्राध्यापकासमवेत मिळून मिसळून, हसत खेळत थेंअरी व प्रॉक्टीकल करीत आलोत. आमच्या काही अडीअडचणी सरांनी सोडविल्या. अभ्यासक्रम पूर्ण करून आपणही आयुष्यात काहीतरी करून दाखवू या उमेदीने अभ्यास करण्याचा प्रयत्न केला.

आम्हाला महाविद्यालयाच्या कार्यशाळेत काहीतरी नाविन्यपूर्ण शिकायला मिळाले. वेगवेगळे उपक्रम राबविले. महाविद्यालयाच्या सांस्कृतीक कामात आम्ही सहभाग घेतला. यवतमाळ येथे दि. ०७-०९-२०२५ रोजी भरविलेल्या जिल्हा प्रदर्शना मध्ये सहभाग घेतला.

यासाठी आम्ही डॉ. आखरे सर आणि प्रा. मनवर सर यांच्या मार्गदर्शनाखाली 'पोल्ट्री उद्योग व फीड स्वयंत्र' या विषयाची निवड केली. आपला देश कृषीप्रधान असून शेतकऱ्यांना पुरक व्यवसाय म्हणून हा जोडव्यवसाय कमी खर्च व अधिक उत्पन्न मिळवून देणारा आहे. त्यासाठी शेतकऱ्यांना पशुला अन्नधान्य, कडधान्य मिळून विशिष्ट प्रकारचा (पशु आहार आम्ही विकसीत केलेल्या यंत्रामुळे त्यांना घरीच कमी खर्चात 'पशुआहार' बनविता येतो. जिल्हा प्रदर्शनी मध्ये आमच्या उपक्रमाला जिल्ह्यातून पहिले नंबरचे पारितोषीक मिळाले. प्राध्यापक वर्ग आणि आम्ही विद्यार्थी आनंदित झालो. व आमचे टिमचे प्राचार्य. प्रा.डॉ. चकवे सरांनी विशेष कार्यक्रम घेऊन अभिनंदन व कौतुक केले.

आमचे महाविद्यालयाचे वतीने दिग्रस मेथील स्व. ईश्वर देशमुख पदविका व दुग्ध तंत्रज्ञान पुसद या महाविद्यालयामध्ये प्रत्यक्ष भेटीचे आयोजन करून तेथील माहिती समजावून घेतली. आणि दारव्हा येथे लघुपशु चिकीत्सालय येथे भेट देऊन माहिती करून घेतली.

अभ्यासक्रमाचे आणखी वैशिष्ट्य म्हणजे महाविद्यालयाच्या परिसरात पोल्ट्री फार्मवर आम्ही प्रॅक्टीकल केले व ज्ञान घेतले. सरते शेवटी परिक्षेचे वेळापत्रक आले. आमची सराव पेपर संपले सर्व विद्यार्थीना त्याच्या निरोप समारंभाचा कार्यक्रम पार पडला. आता आम्ही येथुन आयुष्यात पुढे जाणार तेव्हा महाविद्यालयाच्या सर्व आठवणी घेवून वाटचाल करणार. या अभ्यासक्रमात काढलेले दोन वर्ष आयुष्यात सदैव स्मरणात राहातील.

सुरज सदाशिव तायडे

वर्ग १२ वी. (पशुसंवर्धन व दुग्धतंत्रज्ञान)

My Mother

My mother is not simply a word in fact
it is a whole universe in itself
Mother is the symbol of love, care and sacrifice,
She is the most important person in every ones
life.
As for me, my mother is the most precious gift of
God for me.
My mother is person who has the most Impact is
my life.
She is my first teacher, guide and my best friend.
She takes care of everyone in our family.
She teachers me good habit and moral values.
She understand me and helps me to solve my
problems.
My mother is my pride.
She is my greatest Motivation
because she always encourages Me.
I tell all my secrets to her.
I always wonder how she manages everything
perfectly.
My mother is an inspiration to me.
Her devotion, hard work, love and faith inspires
me.
Do more to learn more and to reach my goals in
life.
I love my mother so much and
I always Pray for the health and long life of my
mother.

Tafsiya Naaz Nisaroddin
B.A. I

IMPORTANCE OF EDUCATION

Education is the most important thing in our
life. It improves our knowledge, skills and develops
the overall personality and attitude. It brings a great
change in our life. It makes that beings. our life
prosperous and meaningful us to face the world. It is
education is the third eye of human. Education
teaches When you are use to be polite. When to
speak and when to remain silence. Education is the
most powerful change in the world. Education is
weapon to is that property that can not be stolen. We
can take this property where ever we go. It is a ray
light in the darkness. It certainly is a hope for a good
life.

Education is the only thing that have no
disadvantages while getting that have education,
you lose nothing. It is the single door to prosperity
and is the key to Success. Education brings
happiness in our life. An educated person always
respected every where. People treat well him in the
society.

Alfiya parveen Shaikh Salim
B. A. I

Book Review: "That Long Silence"

1. Basic Information:

- Title: That Long Silence
- Author: Shashi Deshpande
- Genre: Fiction
- Publisher: Penguin Books India
- Publication Date: 1988

2. Summary :

"That Long Silence" delves into the inner life of Jaya, a middle-class Indian woman, grappling with her identity and role in a patriarchal society. The novel explores her journey of self-discovery, the silence she endures in her marriage, and her attempts to reclaim her voice amid societal expectations and personal conflicts.

3. Analysis :

Strengths:

Shashi Deshpande's writing is intimate and nuanced, making Jaya's story deeply relatable. The novel effectively captures the struggles of Indian women trapped between tradition and modernity. Jaya's character is richly developed, reflecting vulnerability and resilience.

The themes of silence, identity, and gender roles are compellingly explored. Jaya's introspection and memories reveal how societal norms suppress women's voices, urging readers to question the status quo. Deshpande's portrayal of domestic life, gender dynamics, and middle-class Indian society is strikingly authentic.

Deshpande's prose is subtle yet evocative. Her use of flashbacks and internal monologues effectively conveys Jaya's internal conflict and the weight of her unspoken words. The novel's quiet strength lies in its ability to resonate universally while remaining grounded in Indian cultural contexts.

Weaknesses:

The pacing can feel slow at times due to Jaya's prolonged introspection, which might not appeal to all readers. Some secondary characters, like Mohan (Jaya's husband), feel underdeveloped, making their motivations less convincing.

While the narrative emphasizes silence and self-discovery, it occasionally falls into repetitive patterns, which could dilute the impact of its core message. Readers expecting a more action-driven plot might find the story too introspective.

4. Personal Opinion :

I found "That Long Silence" deeply moving and thought-provoking. Deshpande's portrayal of Jaya's struggles resonated profoundly, highlighting issues still relevant today. While the narrative may feel slow for some, its depth and emotional resonance make it a must-read, particularly for those interested in feminist literature and societal critique.

5. Conclusion :

"That Long Silence" is a masterful exploration of identity, silence, and the roles imposed on women by society. Shashi Deshpande's poignant narrative gives voice to the struggles of countless women, making it an important contribution to feminist literature. Despite minor pacing issues, the novel's emotional depth and authenticity shine through.

For readers seeking a reflective and thought-provoking read, this book offers a powerful commentary on gender and societal expectations. "That Long Silence" is more than a story; it is a mirror reflecting the silenced voices around us, urging us to listen and act.

Om sandip Khodankar
B.A.2

Independence

Independence Day is a significant occasion celebrated in many countries worldwide to commemorate their freedom from colonial rule or foreign domination. It's a day of national pride, unity, and reflection on the sacrifices made by our ancestors to secure our liberty.

Historical Background

Independence Day holds deep historical significance. In the case of India, it marks the end of British rule on August 15, 1947. After years of struggle and non-violent resistance led by figures like Mahatma Gandhi, India gained its sovereignty. Similarly, countries like the United States, Brazil, and South Africa have their own Independence Days, each marking the culmination of a unique struggle for freedom.

Celebrations and Traditions

Independence Day is celebrated with fervor and enthusiasm across the nation. It often includes flag-hoisting ceremonies, cultural events, parades, and fireworks displays. It's a time when citizens come together to express their patriotism and honor the ideals of freedom, democracy, and equality.

Conclusion

Independence Day serves as a reminder of the importance of freedom and the sacrifices made by our forefathers. It's a time to reflect on our progress as a nation and to renew our commitment to upholding the values of liberty and justice for all. As we celebrate Independence Day, let us also remember the responsibility that comes with freedom-to strive for a better, more inclusive society for future generations.

Tafsiya Naaz Nisaroddin
B.A. I

बाप

बाबा तुमच्या डोळ्यांत ओसंडणारी माया.
तुमच्या ओठांवर हसरा चेहरा,
तुम्ही आहात माझा आधार,

तुम्ही आहात माझ्या आयुष्याचा पाया.
बाबा, तुमच्या प्रेमात एक जादू आहे,
तुमच्या शरणात काळही थांबतो.
तुम्ही रात्रंदिवस कष्ट करतात आम्हाला आनंद देतात.

तुम्हाला पाहून जीवनात आशा फुलते,
तुमच्या पावलावर चालतं मन शांत होते.
तुमच्या अस्तित्त्वच आहे शौर्याचं प्रतीक,
तुम्ही आहेस आमच्या जीवनाचं मंदिर.

बाबा, तुमच्या आशीर्वादाने चांगली वाट मिळते,
तुम्ही असताना कुठेही भीती वाटत नाही.
तुमच्या चरणी व्रत ठेवू मी,
बाबा, तुझं प्रेम आणि आशीर्वाद सदैव असो.

गायत्री विनोद भुते
बी.एस्सी व्दितीय वर्ष

مبصر:-

کتاب کا نام:- دریافت (تحقیق و تنقیدی مضامین)

ISBN Number:- 978- 93- 5196- 9

مصنف:- ڈاکٹر یحییٰ جمیل

طرز:- تحقیق و تنقید

پبلشر:- مدر انڈیا پبلیکیشن، بدنیرا امراتی

سال :- مارچ 2015

صنما مت:- ۱۱۲ صفات

خلاصہ :- summary

پروفیسر ڈاکٹر یحییٰ جمیل علم و ادب کی مختلف جہات میں قابل قدر خدمات انجام دے رہے ہیں۔ فیکشن، جدید اور تحقیق میں انہوں نے سنجیدہ پیش رفت کی ہے۔ فارسی شاعری کے اسالیب کا مطالعہ، جو جون ۲۰۱۱ میں ڈاکٹر انجم ضیاء الدین تاجی کے شراکت کے ساتھ اپنی افادیت کے باعث یہ کتاب آج امراتی یونیورسٹی میں (بی اے) کے کورس میں شامل ہیں۔ نیز موصوف کا افسانوی مجموعہ " لیمپ پوسٹ کی حکایت (دسمبر ۲۰۱۲) ادب کے سنجیدہ حلوک میں آج بھی گفتگو کا موضوع ہے۔ زیر نظر کتاب ' دریافت ' ان دس تحقیقی و تنقیدی مضامین کا مجموعہ ہے جو مختلف اوقات میں مختلف کانفرنسوں اور جرائد میں پڑھے اور شایع ہوئے ہیں۔

تجزیہ:- مصنف، فارسی کے استاد ہیں اس لیے یہ مضامین، فارسی ادب سے متعلق ہے۔ لیکن مقالات کے ذریعے تاریخ سے ان کی غیر معمولی دلچسپی کا بھی علم ہوتا ہے۔ اس کتاب کا دیباچہ / preface سلیم شہزاد صاحب نے لکھا ہے جو عام طور پر دیباچہ نہیں لکھتے۔ سلیم شہزاد صاحب نے کوزے میں دریا بند کے مصداق رائے پیش کردی ہے کہ:

" یہ مضامین تاریخ کا بیان نہیں بلکہ ان میں مصنف نے بشریاتی، سماجیاتی اور ثقافتی پہلوؤں کا بھی نظر تحقیق مطالعہ پیش کیا ہے اور عصری تصورات سے ہم آہنگ نتائج کی تعلیم کی ہے۔ "

یہ مقالات بجا طور پر مصنف کے گہرے مطالعے کا ما حاصل ہے۔ جو سادہ و سلیس لیکن معیاری زبان میں بڑے ہی مدلل طریقے سے سپرد قلم کئے گئے ہیں۔ ادبی تحقیق میں collection deta کو سب کچھ سمجھ لیا جاتا ہے اور نتائج کی طرف سے غفلت برتی جاتی ہے۔ لیکن اس کتاب کے تمام مقالات میں مصنف نے بہترین نتائج اخذ کیے ہیں ان مقالات کی زبان اتنی اچھی ہے کہ تحقیق نثر کے زمرے میں رکھی جاسکتی ہے۔ بعض جگہ انشاءے کا لطف موجود ہے۔ مثلاً کتاب میں شامل پہلے ہی مضمون کے پہلے پیرا گراف کو دیکھئے:

" شان مغلیہ میں علم دوستی اور ادب پروری کا جذبہ جذبہ کشور کشانی کی طرح نہایت عمیق اور خالص تھا۔ تیموری نسل کے کیسی بادشاہ نے حصول علم میں البرنیت اور اہل علم کی قدر دانی میں حاتم مرتبگی کا معیار قائم کرنے سے گریز نہیں کیا ہے شبہ دنیا کی تاریخ میں دود ما ن تیموری جیسے شمشیر بہ کف علمی خانوارے کی مثال کم ملتی ہے "

یہ اقتباس، علمی و ادبی روایات کا پاسبان۔ ظہرا دین محمد بابر سے ماخوذ ہے۔ کتاب میں شامل سبھی مقالات بالکل نئے موضوعات کا احاطہ کرتے ہیں۔ اور نگزیب اور انسان کی تلاش۔ کلمات طیبات کے حوالے سے، بالکل نیا موضوع ہے اور شاید پہلی بار اس طرح سوچا گیا ہے۔ اسی طرح عہد وسطیٰ کی ذی جاہ 'مخنت'، بھی نیا اور دلچسپ مضمون ہے۔ دیگر مضامین میں اردو شاعری میں گوتم بدھ اور ان کے افکار کا پر تو 'کیا بابر مسجد ابرہیم لودھی کی تعمیر ہے؟ ہندوستان میں رسم سستی اور فارسی شاعری، پا نڈھورنا سنگ ہر شخص نے ہاتھ میں اٹھا رکھا ہے۔ پتھر بولتے ہیں۔ کتبات کا مطالعہ، وغیرہ کا شمار ہے۔ ان میں برابری خطہ برار کی اردو بولی قابل ذکر ہے۔

اس کے ذریعے شاید پہلی بار براری کو 'Recognize' کیا گیا ہے۔ اس میں مصنف نے تقریباً ڈیڑھ سو الفاظ کی فہرست دی ہے اور عربی اور فارسی زبانوں میں ان کے اصل کا پتا لگانے کی کوشش کی ہے اسی کے پیش نظر سلیم

شہزاد جیسے بالغ نظر ادیب نے لکھا ہے کہ " ڈاکٹر یحییٰ جمیل کا سانی شعور خاصا بیدار ہے "

یہ کتاب برار مسلم لٹریچر فورم امراتوی کے زیر اہتمام نہایت عمدہ شائع ہوئی ہے۔ سرورق پر ایرانی Tiles پر مچھلیوں کی تصویر معنی خیز اور دیدہ زیب ہے۔ ہم ڈاکٹر یحییٰ جمیل کو ایک بہترین اور کار آمد کتاب کی تخلیق پر مبارکباد پیش کرتے ہوئے ہر با ذوق قاری سے خریدنے کی سفارش کرتے ہیں۔

Name:- Muskaan Sheikh Rasul

Class:- B.A Second Year Student Of Persian Department.

امروز را زاد روز فرزانه ی توس ؛

فردوسی بزرگ دانسته اند.

یکم بهمن ماه روزی بود که فرزندی از ایران زمین در

دریا خراسان بزرگ و در روستای پاژ گام

به میدان جهان نهاد تا کاری کند کارستان

داستان او بنگامی آغاز شود

که پاژ لبخند زد و ایران شکفت...

او چشم انداز نگاهی را به دوردست

کشانند و شکوفه‌های فرهنگ و زبان پارسی را نشانه گرفت...

آن روز که یکم بهمن سبید و نوزده و درست در آغازین روزهای زمستان بود؛

بهار را نوید داد و روزها و سال‌هایی که ایران بدان نازش و با لندگی خواهد کرد ...

آن روز درخت تنومند زبان پارسی به

شکوفه نشست ؛ برگ و بار داد و در

روزگاری که " شاهنامه " پدید آمد ؛

زبان پارسی و فرهنگ ، ایران آریا ی به بلندا ایستاد. در روزگاری که می رفت گاهداد

ایران ، دیرینکده نشین (موزه نشین شود)

دفتر گاهداد ایران و ایرانی را گشود تا نشانی از " بودن " و " ماندن " مارا گواه باشد...

در روزگاری که "من" ها فرمانروای می‌کرد او از خرد گرایی گفت و عقل را " خداوندگار نامید "

امید آنکه بتوا نیم زینهاردار خوبی باشیم و زبانی را که به بشتکار او استوار است به خوبی پاسداری کنیم .

Saniya Parveen Sheikh Rasul
B.A. I

अनमोल क्षण

वसुंधरा

विद्यार्थ्यांची दुग्ध तंत्रज्ञान महाविद्यालय या ठिकाणच्या
डेअरी मिल्क प्लांट, वरुड ला शैक्षणिक भेट

रोजगार भरती मेळावा प्रसंगी विद्यार्थी नोंदणी करीत असताना

अनमोल क्षण

वसुंधरा

पशु वैद्यकीय चिकित्सालय, दारव्हा येथे विद्यार्थ्यांची भेट

स्वच्छता हीच सेवा अंतर्गत श्रमदान करतांना
रासेयोचे महाविद्यालयीन विद्यार्थी

अनमोल क्षण

वसुंधरा

जिल्हास्तरीय तंत्र प्रदर्शन २०२५ मध्ये पशुसंवर्धन विभागाच्या वतीने पोल्ट्री उद्योग व पोल्ट्री फीड सयंत्र या मॉडल चे सादरीकरण

जिल्ह्यामधून प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक पशुसंवर्धन विभागाला मिळाले.

अनमोल क्षण

वसुंधरा

राष्ट्रीय सेवा योजने तर्फे जागतिक एड्स दिवसानिमित्त रेड रिबीन रॅली

महाविद्यालयात श्रमदान करतांना रासेयो विद्यार्थी व प्राध्यापक मंडळी.

अनमोल क्षण

वसुंधरा

मतदान जगजागृती रॅलीमध्ये रासेयो विद्यार्थी व प्राध्यापक मंडळी

स्वच्छता हीच सेवा उपक्रम राबवितांना रासेयो विद्यार्थी व प्राध्यापक मंडळी

अनमोल क्षण

वसुंधरा

घर घर स्वच्छता अभियान राबविताना रासेयोचे विद्यार्थी

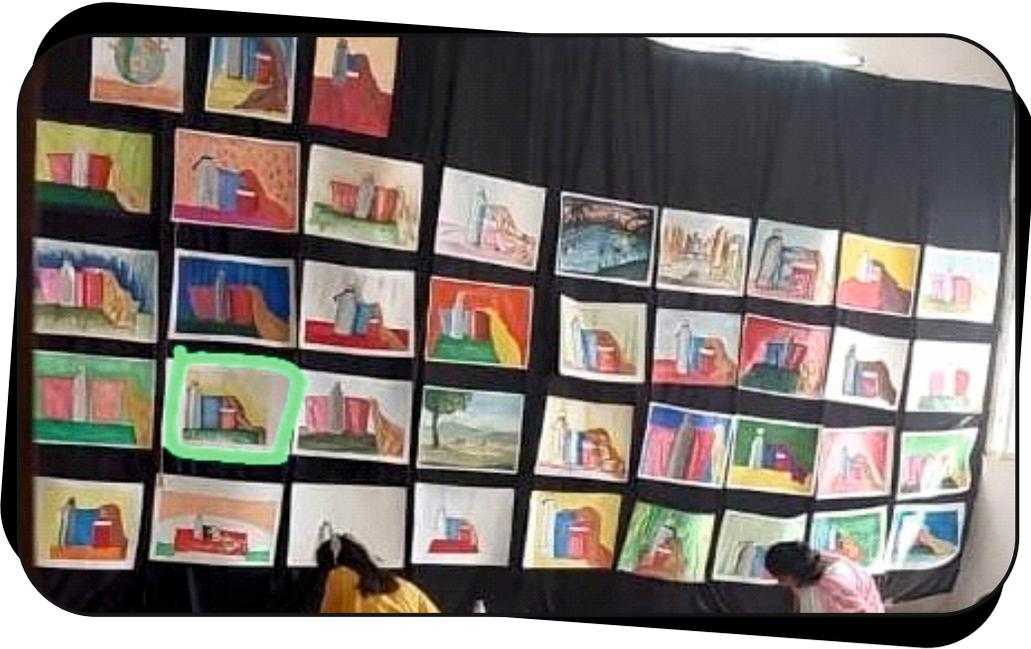
राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाद्वारे महाविद्यालयात रक्तदान शिबिराचे आयोजन

अनमोल क्षण

वसुंधरा

युवा महोत्सवा निमित्त समूह गित सादर करता विद्यार्थी

Poster Making मध्ये सहभागी विद्यार्थी

अनमोल क्षण

वसुंधरा

राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष श्रमसंस्कार शिबिराचे उद्घाटन करतांना मा. प्राचार्य डॉ. एस.बी. चकवे व इतर प्राध्यापक मंडळी

राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष श्रमसंस्कार शिबिरामध्ये श्रमदान करतांना राष्ट्रीय सेवा योजनेचे सर्व स्वयंसेवक व प्राध्यापक मंडळी

अनमोल क्षण

वसुंधरा

अभिक्रम प्रक्रिया उध्दाटन

वाचन प्रेरणा दिन निमित्त ग्रंथ प्रदर्शनी

अनमोल क्षण

वसुंधरा

Celebration of Birthday of Father of Indian Chemistry Prafulla Chandra Ray.....

University level inter-college seminar competition for B.Sc III Sem V in association with AUCTA

One Day Workshop on Indian Knowledge Systeem

अनमोल क्षण

वसुंधरा

वाचन संकल्प महाराष्ट्राचा (३०/१२/२०२४ ते ३१/१२/२०२४)
निमित्त ग्रंथ प्रदर्शनी

वाचन संकल्प महाराष्ट्राचा (०१/०१/२०२५)
निमित्त वाचन कौशल्य कार्यशाळा

अनमोल क्षण

वसुंधरा

Three Days Workshop on 'Regenerative Agriculture' from 10-12th February 2025 organized by Naandi Foundation, Pune in collaboration with Women Development Cell, Mungasaji Maharaj Mahavidyalaya Darwha

Seminar Competition

खेळीयाड

वसुंधरा

२०२४-२५

कु. प्रेरणा विक्री मेश्राम

वैष्णवी विजय पवार

२९ व्या राजमाता जिजाबाई वरिष्ठ महिला राष्ट्रीय फुटबॉल चॅम्पियनशिप, जयपुर (राजस्थान) व नारायणपूर (छत्तीसगढ) येथे झालेल्या स्पर्धेत महाराष्ट्र संघात महाविद्यालयाच्या कु. प्रेरणा विक्री मेश्राम व वैष्णवी विजय पवार (बी.कॉम प्रथम) यांची निवड झाली.

ओम विजय काशीकर

प्रज्योत संतोष तायडे

पश्चिम विभाग आंतर विद्यापीठ फुटबॉल स्पर्धेकरीता संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ अमरावती च्या फुटबॉल संघात (कलर कोटसाठी) महाविद्यालयाच्या ओम विजय काशिकर (बी.एस्सी.प्रथम) व प्रज्योत संतोष तायडे (एम.कॉम प्रथम) यांची निवड झाली असून ते बडोदरा (गुजरात) येथे झालेल्या स्पर्धेत सहभागी झाले.

खेलीयाड...

वसुंधरा

टोम्पे महाविद्यालय, चंद्रबाजार येथे झालेल्या आंतर महाविद्यालयीन बॅडमिंटन (मुली) स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या मुलींच्या संघाने उपांत्य फेरीपर्यंत मजल मारली या संघात अवंतिका खापर्डे, किर्ती शेरे, हर्षदा गडलिंग व अंजली जाधव यांनी सहभाग घेतला

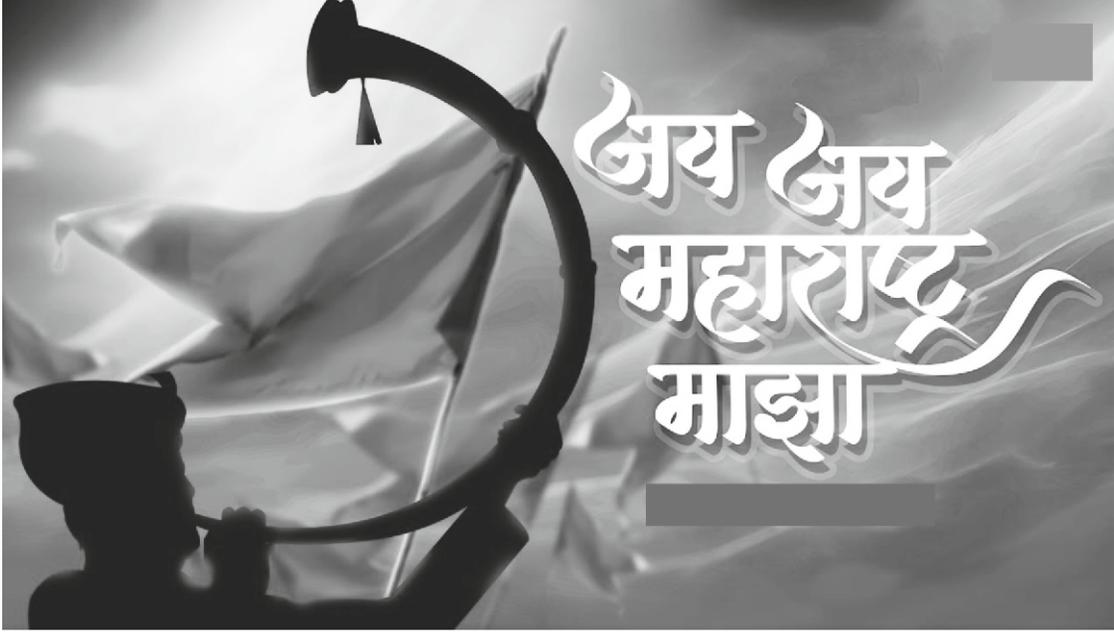
संत गजानन महाराज अभियांत्रिकी महाविद्यालय, शेगांव येथे झालेल्या आंतर महाविद्यालयीन (मुले) अझोन स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या संघाने अंतिम फेरी गाठली व उपविजेता संघ ठरला

धाबेकर महाविद्यालय, कांरजा येथे झालेल्या आंतर महाविद्यालयीन कबड्डी स्पर्धेत महाविद्यालयाचा उपांत्य फेरीपर्यंत पोहचला

Sr. No.	Name of the teacher	Title of the book/chapters published	Title of the paper	Title of the proceedings of the conference
1	Prof.Dr.Y.S.Solanke		Anisotropic dark energy universe in f(Q, T) gravity with observational constraints	Canadian Journal of Physics
2	Dr. Santosh V. Chatur	NA	लोकसंस्कृती अर्थ व लोकसाहित्याचे वर्गीकरण	NA
3	Dr. Santosh V. Chatur	NA	मराठी भाषा आणि प्रसारमाध्यमे सहसंबंध	NA
	Dr. Santosh V. Chatur	आधुनिक भारतातील प्रश्न आणि आव्हाने	मराठीच्या मान्यतेचा प्रश्न	NA
4	Prof. Dr. Nazia A Rashidi	NA	Integrating Concept map with Flipped Classroom Approach: A Powerful Pedagogical Tool for deeper understanding and Better learning outcomes	NA
5	Mr.Sunil dambhare	Sustaineble Practice In Sports, Nutration And Health Promotion	Recent Technical Innovation and Entrepreneurship in Sports	Sustaineble Practice In Sports, Nutration And Health Promotion
6	Mr.Sunil dambhare	Issue And Challenges In Modern India	Issues and Challenges of Sports and Physical Education in India	Issue And Challenges In Modern India
7	Dr. S.V. Bhurale	NA	चरित्र निर्माण एवम व्यक्तिच विकास-स्वामी विवेकानंद	व्यक्तिच विकास एवम चरित्र निर्माण विवेकानंद
8	Dr. S.V. Bhurale	NA	राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020	Research journal of india
9	Dr. S.V. Bhurale	NA	भारताच्या ज्ञान परंपरेत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे योगदान	आधुनिक भारतातील प्रश्न आणि आव्हाने
10	Dr. S.V. Bhurale	NA	भारतीय शिक्षणात सावित्रीबाई फुलेंचे योगदान	Historical perspectives on indian constitution and new education policy
11	Dr. S.V. Bhurale	NA	भारताच्या पायाभरणीत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे योगदान	International conference on recent research for sustainable development
12	Dr.Farhana S.Sheikh	Issue And Challenges In Modern India	Mahilaon Ki Samassiya	Issue and Challenges In Modern India
13	Dr.P.H.Bhagwat	Issue And Challenges In Modern India	Challenges of Chemistry in the Modern World	Issue And Challenges In Modern India
14	Ms.P.B.Ruikar	Issue And Challenges In Modern India	Issues and efforts with English language:context to India	Issue And Challenges In Modern India
15	Ms.N.D.Mahurkar	Materials for Energy Storage and Environmental Sustainability	Study of Organic solar cells through Green Chemistry: A sustainable approach	NA
16	Ms.N.D.Mahurkar	Polymers Composites anocomposites Materials	Polymers: Fabrication, Characterization and Applications in Diverse fields	NA
17	Dr. Manish N. Moharil	Issues and Challenges in Modern India	Transforming India: The Impact and Challenges of the Digital Economy	NA
18	Dr.A.N.Qureshi	Fanoos E Farsi (B.AH) Prescribed Text Book edited for Dsc Persian.		
19	Dr.A.N.Qureshi	NA	Ameer Khusrov Hindustani Tahzeeb key Alambardar.	Interational Conference
20	Dr. Shankar Maroti Sawant	Research Journals of India	महिलांचा विकास आणि महिला सक्षमीकरण	NA
21	Dr. Shankar Maroti Sawant	आधुनिकभारतातील प्रश्न आणि आव्हाने	ग्रामीण महिलांचे आर्थिक सक्षमीकरण आव्हाने आणि उपाय	Issue And Challenges In Modern India
22	Dr. K.V. Dhawale	Research Journal of India	Impact of Social Media of E-Commerce	Journal
23	Dr. K.V. Dhawale	Book Publish	Computer Skill-I	Book
24	Dr. K.V. Dhawale	Research Journal of India	ई-कॉमर्स च्या यशस्वी अंमलबजावणीमध्ये भारतासमोरील समस्या आणि आव्हाने	Issues and Challenges in Modern India
25	Dr. Nitin Ramesh Bhingare	Research Journal of India (chapters)	रोजगार हमी योजना आणि ग्रामीण प्रभाव	NA
26	Dr. Nitin Ramesh Bhingare	आधुनिक भारतातील प्रश्न आणि आव्हाने (chapters)	महाराष्ट्रातील स्त्रीयांच्या समस्या	NA
27	Dr. Nitin Ramesh Bhingare	आधुनिक भारतातील प्रश्न आणि आव्हाने (Book)		NA

Name of the conference	National / International	Year of publication	ISBN/ISSN number of the proceeding	Affiliating Institute at the time of publication	Name of the publisher
NA		2024	http://dx.doi.org/10.1139/cjp-2023-0127		CanadianScience Publishing
NA	NA	Oct. 2024	ISSN No. 2349-9370		DBMC Kalamb
NA	NA	Jan. 2025	ISSN No. 2454-7409		DBMC Kalamb
NA	NA	2 Oct. 2024	ISBN NO. 978-81-981172-6-7		मुक्ता प्रकाशन, अकोला
Technology for Education- 2024	International conference	Jul-05		IIT Gandhinagar, Gujrat	Springer
One Day International Multidisciplinary Conference	Internaional	Aug-24	ISSN 2277-8071	Smt. Radhadevi Goenka College for Women, Akola	Research Nebula
NA	National	Oct-24	ISBN No. : 978-81-981172-6-7		Mukta Publication
NA	National Seminar	May-24	ISBN978-93-48110-60-2	शासकीय महाविद्यालय, चौराही छिंदवाडा	J. T. S. Publication
NA	National	Oct. 2024	ISSN 2582-4848		DBMRC
NA	National	Feb.2024	ISBN 978-81-981172-6-7		मुक्ता पब्लिकेशन्स अकोला
NA	National	Oct. 2024		श्री साईबाबा लोकप्रबोधन कला महाविद्यालय वडनेर	साईनाथ प्रकाशन
NA	International	20 & 21 Dec. 2024	ISSN 2277-8071	श्री शिवाजी शिक्षण महाविद्यालय अमरावती	रिसर्च नेबुला
NA			978-81-981172-6-7		Mukta Publication Akola
NA	National	Oct-24	ISBN No. : 978-81-981172-6-7		Mukta Publication
NA	National	Oct-24	ISBN No. : 978-81-981172-6-7		Mukta Publication
NA	NA	Jun-24	ISBN: 978-81-950003-7-1		Shubhangam Publications, India
NA	NA	Dec-24	ISBN: 978-81-950003-6-4		Shubhangam Publications, India
NA	National	2024-25	ISBN No. : 978-81-981172-6-7	Mungasaji Maharaj Mah. & Jijamata Arts College, Darwha	Mukta Publication, Akola
			ISBN: 978-81947226-7-0		
	Interational	Dec. 2024	ISSN:	School of Languages, Maulana Azad National Urdu University, Hyderabad.	
NA	National	2024-25	ISSN 2349-9370	Mungasaji Maharaj Mahavidyalaya Darwha	Indira Mahavidyalaya Kalamb
NA	National	2024-25	ISBN978-81-981172-6-7	Mungasaji Maharaj Mahavidyalaya Darwha	Mungasaji Maharaj Mahavidyalaya Darwha
-	-	Oct. 2024	ISSN 23499370	-	Dr. Pavan Mandawkar (Principal Indira Mahavidyalaya, Kalamb)
		Jul-05			Saijyoti Publication Nagpur
-	-	02 Oct,2024	ISBN No. 978-81-981172-6-7		मुक्ता पब्लिकेशन
NA	National	Oct-24	-ISSN 2349-9370		Publisher: Dr. Mrs. Veera Mandavkar
NA	National	Oct-24	ISBN- 978-81-981172-9-7		मुक्ता पब्लिकेशन अकोला
NA	National	Oct-24	ISBN- 978-81-981172-9-7		मुक्ता पब्लिकेशन अकोला

जय जय महाराष्ट्र माझा, गर्जा महाराष्ट्र माझा ॥
जय जय महाराष्ट्र माझा, गर्जा महाराष्ट्र माझा ॥
जय जय महाराष्ट्र माझा, गर्जा महाराष्ट्र माझा
जय जय महाराष्ट्र माझा, गर्जा महाराष्ट्र माझा ॥घृ॥

भिती न आम्हा तुझी मुळी ही गडगडणाच्या नभा
अस्मानाच्या सुलतानीला जबाब देती जिभा
सह्यादीचा सिंह गर्जतो शिव शंभू राजा
दरीदरीतून नाद गुंजला महाराष्ट्र माझा
जय जय महाराष्ट्र माझा, गर्जा महाराष्ट्र माझा ॥१॥

काळ्या छातीवरी कोरली अभिमानाची लेणी
पोलादी मनगटे खेळती, खेळ जीव घेणी
दारिद्र्याच्या उन्हात शिजला, निढळाच्या घमाने भिजला
देश गौरववासाठी झिजला
दिल्लीच ही तख्त राखितो, महाराष्ट्र माझा
जय जय महाराष्ट्र माझा, गर्जा महाराष्ट्र माझा, जय जय महाराष्ट्र माझा ॥२॥

जीवन पट

सहकार महर्षी तथा

माजी आमदार

स्व. बाळासाहेब घुईखेडकर

जन्म दि. १० जानेवारी १९३३

मृत्यू दि. २८ जून १९९७

- १९६० – सेक्रेटरी, भूविकास बँक
- १९६२ ते १९९७ – अध्यक्ष, भूविकास बँक
- १९६७ – आमदार दारव्हा विधानसभा मतदारसंघ
- १९७० – संस्थापक अध्यक्ष, विद्या प्रसारक मंडळ, दारव्हा
- १९७० – अध्यक्ष, नागपूर विभागीय भूविकास बँक
- १९७८ – संस्थापक संपादक दैनिक नमो महाराष्ट्र
- १९८४ ते १९९५ – अध्यक्ष, खरेदी विक्री संघ नेर
- १९९२ ते १९९४ – अध्यक्ष, राज्य सहकारी कृषी व ग्रामीण विकास बँक
- १९९२ – अध्यक्ष, राष्ट्रीय सहकारी कृषी व ग्रामीण विकास बँक
फेडरेशन
- १९९२ – टोकीयो (जपान) येथील आंतरराष्ट्रीय सहकार परिषदेत
भारताचे प्रतिनिधित्व
- १९९३ – संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक
- १९९३ – जिनिव्हा (स्वित्झरलँड) येथील आंतरराष्ट्रीय सहकार
परिषदेत भारताचे प्रतिनिधित्व
- १९९३ – सहकार चळवळीच्या अभ्यासासाठी बेल्जियम, नेदरलँड,
हॉलंड, जर्मनी, ऑस्ट्रिया, फ्रान्स, इंग्लंड आदी देशांना भेटी

संस्थापक अध्यक्ष - प्रतिभा सहकारी सुतगिरणी, **अध्यक्ष** - सुपरव्हायसींग युनियन, **अध्यक्ष :-** सहकारी गुळ कारखाना, बोरीअरब, **सिनेट सदस्य** - अमरावती विद्यापीठ अमरावती, **उपाध्यक्ष** - यवतमाळ जिल्हा काँग्रेस कमिटी याशिवाय कारंजा येथील विदर्भ साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष तसेच लेखक, कथाकार आणि कवी म्हणून साहित्य क्षेत्रात कामगिरी

विद्या प्रसारक मंडळ, दारुळा

● OUR BRANCHES

- **Mungsaji Maharaj Mahavidyalaya**
Darwha Dist. Yavatmal
(Arts, Commerce, Science/H.S.C. Vocational)
- **Mungsaji Maharaj College Physical Education**
Darwha Dist. Yavatmal
- **Mungsaji Maharaj Adhyapak Vidyalaya**
Darwha Dist. Yavatmal
- **Mungsaji Maharaj Nursing School**
Yavatmal
- **Mungsaji Maharaj Nursing School**
Darwha Dist. Yavatmal
- **Swami Samarth Nursing School**
Ner Persopant Dist. Yavatmal
- **Smt. Vasundharabai Ghuikhedkar Nursing School**
Amravati
- **Abhyasa English Medium School and Jr. College**
Darwha Dist. Yavatmal
- **Mungsaji Maharaj English Medium School Jr. College**
Ner Persopant Dist. Yavatmal
- **Abhyasa English Medium School and Jr. College**
Yavatmal
- **Jack And Jill English Medium School**
Darwha
- **Centre of YCMOU Open University Nasik**
Darwha
- **LSC(Learner Support Centre) Maulana Azad National Urdu University Hydrabaad.**